

ЛЕКЦИЈА 28: Особености Другог светског рата

- 1* Када је вођен и колико је трајао Други светски рат?
Други светски рат је вођен је од 1939. до 1945. а трајао је шест година.
- 2* Шта је био повод за избијање Другог св рата?
Напад Тећег рајха (Немачке) на Пољску 1.9.1939.
- 3* Шта је узрок Другог св рата?
Покушај Немачке, Италије и Јапана да покоре цео свет.
- 4* Како делимо Други светски рат?
а) раздобље превласти Сила осовине 1939 – 1942/43.
б) раздобље превласти Антифашистичке коалиције 1943 – 1945.
- 5* Наведи зараћене стране у Другом св рату.
а) Антифашистичка коалиција – СССР, Британија, САД и њихови савезници.
б) Силе осовине – Немачка, Италија, Јапан и њихови савезници.
- 6* Наведи главна ратишта у Другом св рату.
а) Европско ратиште (Источни фронт, Западни фронт и Атлантски океан)
б) Далекоисточно ратиште (Тихи океан, Кина, Индокина, Индонезија)
в) Северноафричко ратиште (Мароко, Алжир, Тунис, Либија, Египат)
- 7* Главне одлике (особине) Другог св рата.
а) тотални рат – општи рат – нема фонта ни позадине, убијају се цивили, разарају градови и села, истребљују читави народи.
б) муњевити рат – брзи продори моторизованих и тенковских армија уз помоћ ратне авијације.
- 8* Наведи Хитлерове савезнике у Европи.
1) Финска 3) Мађарска 5) Бугарска 7) Румунија 9) Италија
2) Словачка 4) Хрватска 6) Албанија 8) Вишијска Француска
- 9* Наведи савезнике Антифашистичке коалиције у Европи.
1) Пољска 3) Холандија 5) Француска 7) Чехословачка
2) Југославија 4) Грчка 6) Норвешка
- 10* Објасни појмове колаборант и колаборација.
Колаборација је сарадња са непријатељем, а колаборант је сарадик непријатеља - квислинг.
- 11* Ко је био Квислинг?
Квислинг је норвешки нациста. Он је издао своју земљу и ставио се у службу немачких окупатора. Његово презиме постало је синоним за колаборанта.
- 12* Нова оружја у Другом светском рату.
а) ракетно оружје
б) носачи авиона (бродови-аеродроми)
в) радар
г) атомска бомба

13* Објасни појам велика тројица.

Велика тројица су вође Антифашистичке коалиције:

- а) Јосиф Висарионович Џугашвили Стаљин –вођа СССР-а
- б) Френклин Делано Рузвелт – председник САД
- в) Винстон Черчил – премијер Британије

14. Европа под окупацијом Сила осовине.

Највећи део Европе био је током Другог св рата под контролом Сила осовине. Ове државеможемо поделити у три групе:

а) Земље савезнице Немачке – оне су биле награђене територијама поробљених држава. Међутим, морале су да пошаљу своју војску на Источни фронт.

б) Поражене земље западне и северне Европе. Њихово становништво признато је за аријевску расу (германски народи). Ове државе имале су благе окупационе режиме – није било масовног убијања ни одвођења у логоре.

в) Грчка, Србија, Пољска, Украјина, Белорусија и Русија.

Њихови народи требали су делом да буду истребљени, а делом да буду претворени у робове.

Заједничко за све три групе држава било је – немилосрдна пљачка од стране нациста и одвођење више милиона људи на присилни рад у Немачку (рудници, фабрике, пољопривреда).

15* Објасни појам холокауст.

Холокауст (на јеврејском Шоа) је нацистички геноцид над Јеврејима за време Другог светског рата.

16. Хитлерово истребљење европских Јевреја.

На почетку рата, нацисти нису знали шта да раде са милионима Јевреја који су се нашли под њиховом влашћу. Помишљали су да их све преселе на афричко острво Мадагаскар. Одлучено је да се привремено затворе у концентрационе логоре и тзв. гета – део града ограђен високим зидовима. Међутим, почетком 1942. Хитлер је увидео да ће рат бити дуг и неизвесан. Зато је одлучио да све европске Јевреје поубија (конференција у Ванзеу код Берлина 20.1.1942.) Тај задатак поверен је шефовима гестапоа – Хајдриху и Ајхману и њиховим помагачима. Нацисти су током рата убили око 6 000 000! Јевреја.

17* Концентрациони логори у нацистичкој Европи.

Нацисти и њихови савезници створили су у окупираној Европи две врсте концентрационих (сабирних) логора:

а) радни логори – тамо су затварани противници нацизма и сви сумњиви. Овим логорима управљали су сесесовци. Логораша су истрљиванитешким физичким радом, слабом храном, злостављањем и болестима.

б) логори смрти – то су биле „фабрике за убијање“ људи. Овим логорима су управљали сесесовци. Затвореници су прво убијани отровним гасом у посебним просторијама. Потом су њихова тела спаљивана у крематоријимима.

18* Највећи логори смрти у Европи.

а) Аушвиц у Пољској – под управом есесоваца – око 1 100 000 убијених логораша.

б) Треблинка у Пољској – под управом есесоваца – око 700 000 убијених логораша.

в) Јасеновац у Хрватској – под управом усташа – око 700 000 убијених логораша.

19* Највеће војсковође Другог светског рата.

а) совјетски маршал Георгиј Жуков

б) британски фелдмаршал Бернارد Монтгомери

в) амерички генерал Двајт Ајзенхауер

г) немачки фелдмаршал Ервин Ромел звани Пустињска лисица

20. Најважније конференције Антифашистичке коалиције.

- а) Конференција у Казабланки у Мароку(14. -24. 1. 1943.) Рузвелт, Черчил и Де Гол
- б) Конференција у Техерану у Ирану(28.11. – 1.12. 1943.) Рузвелт, Стаљин и Черчил
- в) Конференција у Јалти на Криму у СССР-у(4. -11. 2. 1945.) Рузвелт, Стаљин и Черчил
- г) Конференција у Подсдаму код Берлина у Немачкој(17.7. –2. 8. 1945.) Труман, Стаљин и Черчил(касније Атли)

21* Објасни појам покрет отпора.

Покрет отпора су војници и цивили које се боре на окупираној територији против освајачке војске.

22* Које државе су током Другог светског рата имале најјаче покрете отпора?

Југославија, Пољска и Грчка.

23. Шта је особеност југословенског и грчког покрета отпора у Другом светском рату?

Југославија и Грчка имале су по два покрета отпора – монархистички и комунистички. Они су истовремено водили рат против окупатора и међусобно (грађански рат).

24* Објасни појам камиказе.

Камиказе (на јапанском-божански ветар) су јапански пилоти-самоубице који су се авионима пуном експлозива, обрушавали на америчке ратне бродове.

25* Када и како је завршен Други светски рат у Европи?

Други светски рат у Европи завршен је немачком капитулацијом 8.5.1945. а 9.мај се слави као Дан победе над фашизмом.

26* Када и како је завршен Други светски рат у свету?

Капитулацијом Јапана 2.9.1945. односно победом Антифашистичке коалиције над Силама осовине.

27* Ко је када и где први употребио атомско оружје.

Американци у Другом светском рату када су у лето 1945. атомским бомбама разорили јапанске градове Хирошиму и Нагасаки.

28 Последице употребе атомске бомбе.

У Хирошими је од експлозије атомске бомбе погинуло око 80 000 људи, а још толико је умрло од радиоактивног зрачења. У Нагасакију је у експлозији бомбе погинуло око 40 000 људи, око 70 000 је умрло од зрачења.

29* Објасни појам Нирнбершки процес.(20.11.1945.-1.10.1946.)

То јесуђење водећим немачким нацистима за изазивање рата, ратне злочине и геноцид.

30. Суђење ратним злочинцима.

Суђење у Нирнбергу трајало је скоро годину дана од јесени 1945 до јесени 1946. године(а одвијало се у Нирнбершкој палати правде) .Пред суд су изведена 24-ца водећих нациста од којих је 12 осуђено на смрт(а 3-ца на доживотни затвор). Јапанским ратним злочинцима суђено је на Токијском процесу. (29.4.1946. – 12.11.1948. од њих 28-це, 7-ца су осуђена на смрт, а 16-ца на доживотни затвор).

31. Ратнизлочини Антифашистичке коалиције.

Осим нациста ратне злочине починиле су и војске Антифашистичке коалиције. НКВД је 1940. у Катинској шуми (код Смоленска) стрелјао око 22 000 пољских официра. Британски и амерички бомбардери су 1945. запаљивим бомбама разорили немачки град Дрезден када је погинуло преко 25 000 људи. Американци су 1945. Атомским бомбама разорили јапанске градове Хирошиму и Нагасаки при чему је погинуло око 120 000 људи а око 250 000 је умрло од зрачења у року од пет година.

1. Значај Споразума Рибентроп – Молотов.

Споразумом са Стаљином Хитлер је избегао истовремени рат на два фронта. То му је омогућило да прво загосподари Европом пре великог обрачуна са СССР-ом. Стаљин је добио додатно време да се припреми за коначни обрачун са Хитлером.

2. Освајање Пољске.

Недељу дана по потписивању Споразума Рибентроп-Молотов почео је рат у Европи. Вермахт је 1.9.1939. напао Пољску. Два дана касније пољски савезници Британци и Французи објавили су рат Немачкој. Пољаци су се храбро борили, али њихову застарелу војску уништиле су немачке оклопне (тенковске) армије и Луфтвафе. Две и по седмице касније (по споразуму са Хитлером) Црвена армија заузела је источну Пољску насељену Белорусима и Украјинцима.

3* Објасни појмове Вермахт и Луфтвафе.

Вермахт је назив за немачку војску, а Луфтвафе за немачку ратну авијацију у време Хитлера.

4. Смешни или Чудни рат.

Раздобље од јесени 1939. до пролећа 1940. на Западном фронту названо је Смешним или Чудним ратом. Разлог томе је што уопште нису вођене борбе између зараћених војски. Британско-француске снаге распоредиле су се дуж француске границе са Немачком и Белгијом. Међутим, напад је изостао иако је Вермахт ратовао у Пољској. Уствари, Британци и Французи нису били спремни за рат. Планирали су да Хитлера победе поморском блокадом. То јест, тврдили су да ће блокадом спречити Немачку да купује сировине за производњу оружја и тако је присилити да прекине рат!

5. Стаљинова освајања.

Користећи Споразум Рибентроп-Молотов Стаљин је, 1939/40. померио границе СССР-а на запад :

- 1) Пољској је преотео западну Белорусију и западну Украјину.
- 2) У тромесечном рату присилио је Финску да му уступи територије око Лењинграда.
- 3) Румунију је присилио да врати Северну Буковину и Бесарабију.

6. Рат у Скандинавији.

Стаљинов напад на Финску привукао је пажњу Немаца и Савезника на Скандинавију. Британци и Французи одмах обећали су војну помоћ Финцима. Пут до Финске водио их је преко Норвешке и Шведске. Међутим, Хитлеру је требало шведско гвожђе и норвешка лука Нарвик која се зими не леди. Да би предухитрио Савезнике Вермахт је у пролеће 1940. изненада напао Данску и Норвешку. Данска је пала за један дан, али Норвежани су се жилаво борили. Британци и Французи дошли су им у помоћ, али су после месец дана поражени. Тако је и Норвешка је покорена.

7. Западни фронт 1940.

Док су још трајале борбе у Норешкој, Вермахт је изненада отворио Западни фронт. У пролеће (10.5.) 1940. око 3.5 милиона немачких војника (2 500 тенкова и 5 500 авиона) нападо је Холандију, Белгију и Луксембург. Холанђани су савладани после само четири дана. Британско-француске снаге ушле су у Белгију и кренуле у сусрет Немцима. У жестоким оркшајима удружене британско-француско-белгијска војска успорила је немачке колоне. Међутим, немачки тенкови неочекивано су се пробиле кроз шумовите планине Арденеи упали у Француску. За само десет дана Немци су стигли до обале Ламанша. Савезничке армије пресечене су на пола. Тако су се Британци и Французи неочекивано нашли опкољени у Белгији.

8. Евакуација из Денкерка.

У пролеће 1940. британско-француско-белгијске армије биле су опкољене у Белгији. Британски премијер Черчил наредио је ратној морнарици да преко луке Денкерк евакуише (пребаци) у Енглеску што више савезничких војника. (Операција динамо 26.5.-4.6.1940.) За десетак дана, Ратна морнарица и око 900 рибарских чамаца, спасили су из немачког обруча преко 300 000 британских и француских војника. Међутим, белгијског краља (Леополда III) обузела је малодушност. Уместо да се евакуише у Британију, он се предао Немцима и наредио својој војсци да капитулира.

9. Пад француске.

После повлачења Британаца француска војска била је ослабљена и деморалисана. Њене најбоље јединице и тешко наоружање (топови, тенкови, авиони) изгубљени су у Белгији. Почетком јуна 1940. остаци француске војске уништени су ударом немачких тенкова. Француска влада и председник побегли су на југ земље. Власт је преузео стари маршал Филип Петен. Петен је војсци наредио да се преда и потписао капитулацију (предају) Француске. (22.6.1940.)

10. Вишијска Француска.

Северозападни део Француске окупирани су Немци. Југоисточни део Француске остао је под управом колаборантске владе маршала Петена. Средиште ове „државе“ било је у бањи Виши па се она називала Вишијска Француска.

11. Слободна Француска.

Слободна Француска је била француска влада у избеглиштву која није признала капитулацију. Створила је војску и наставила је борбу против Сила осовине. Њен вођа био је генерал Шарл де Гол.

12. Улазак Италије у Други св. Рат.

Фашистичка Италија ушла је у Други св. рату лето 1940. (10. јун) Када је Мусолини видео да је Француска пред поразом објавио је рат и њој и Британији. Дуче је хтео да искористи немачку победу да приграбити део Француске и њене колоније Алжир и Тунис.

13* Објасни појам Тројни пакт.

То је уговор Немачке, Италије и Јапана потписан у Берлину 1940. (27.9.) Њиме је створен савез Сила осовине.

14. Ваздушна битка за Британију.

Након француске капитулације (предаје) Хитлер је очекивао да ће и Британија затражити мир. Када се то није догодило одлучио је да покори Британце. Пошто је Британија острвска држава Немци су прво морали да униште њену ратну морнарицу и авијацију. Тако је у лето 1940. наредио да Луфтвафе започне ваздушне нападе на Британију. Пуна три месеца вођене су ваздушне битке на небу изнад Британије. Немачка авијација разорила је Лондон и низ других британских градова. Међутим, је и сама претрпела огромне губитке и на крају одустала од инвазије на Британију.

15. Шта је омогућило победу РАФ-а у ваздушној бици за Британију.

Британци су пред рат изумели радар – електронски уређај којим су откривали одакле долећу немачки бомбардери (авиони). (РАФ – Британска ратна авијација)

16. Почетак рата у северној Африци.

Мусолини је у лето 1940. био сигуран да је Британија пропала. Зато је наредио италијанској војсци да освоји британску колонију Египат. Циљ му је био Суецки канал који контролише поморски пут до Индије. Италијани су своје колоније Либије напали Египат, али су страховито поражени. До краја године Британци су освојили пола Либије. Зато је Хитлер послао помоћ свом савезнику. У Либију је 1941. стигао немачки генерал Ромел са тенковском армијом (Немачки афрички корпус). Ромел звани „Пустињска лисица“ преокренуо је ток рата у корист Сила осовине. Британци су истерани из Либије, а следеће године је започето освајање Египта.

17. Хитлерово освајање Балкана.

Да би скренуо пажњу Италијана са пораза у северној Африци, Мусолини је одлучио да покори Грчку. У јесен 1940. Италијани су из Албаније упали у Грчку, али су страховито потучени. Грци су чак заузели јужну Албанију. Британци су одмах послали своју војску у помоћ Грцима. То је значило да ће РАФ моћи да бомбардује румунске изворе нафте неопходне Немцима за даље вођење рата. Да би их спречио Хитлер одлучио да покори Грчку. Управо у том часу британски шпијуни у југословенској војсци извели су државни удар. Смењен је кнез Павле који је склопио савез са Немачком. Зато је Вермахт у пролеће 1941. напао и освојио и Грчку и Југославију.

18* Објасни појам Операција Барбароса.

Операција Барбароса је шифровани назив за Хитлеров напад на СССР у лето 1941.

19. Немачки напад на СССР.

У лето 1941. (22.6.) око 3.5 милиона немачких војника (око 4000 тенкова, 4000 авиона) напало је СССР. Вермахт је подељен у три групе армија које су упућене на Лењинград, на Москву и на Кијев. Црвена армија имала је око 3 милиона војника(12 000 тенкова, 10 000 авиона). Међутим, Стаљин је у „чисткама“ пред рат поубијао око 300 својих најбољих официра. Они су замењени неспособним полтронима. Упркос великом отпору Црвена армија претрпела је страховит пораз. Вермахт је опколио Лењинград, освојио Белорусију, Украјину и стигао до Москве.

20. Битка за Москву (2.10.1941-7.1.1942.)

У јесен 1941. Вермахт је почео напад на Москву. Срећом по Црвену армију почеле сувелике кише. Немачки тенкови, камиони и топови споро су се кретали кроз море блата. Убрзо су кишу заменили снег и страховит мраз. Температуре су ноћу падале и преко -40°C ! Тенкови и возила су се заледили. На хиљаде немачких војника смрзло се због недостатка зимске одеће. Упркос томе, почетком децембра 1941. Вермахт се пробио на 20-ак километара од центра Москве. Изгледало је да је само питање дана када ће Немци заузети град. Тада је дошло до невероватног преокрета. Преко својих шпијуна у Токију (Рихард Зорге и Бранко Вукелић) Стаљин је сазнао да Јапанци неће напасти СССР него САД. Захваљујући томе Стаљин је са кинеске границе пребацио део војске под Москву. Уз то Црвена армија је добила новотенкове Т-34 и ракетне бацаче – каћуше. Под командом генерала Жукова Црвена армија је до Божића 1942. разбила немачке снаге (5.12.1941. – 7.1.1942.) под Москвом и одбацила их око 200 км! на запад.

21. Улазак САД у Други светски рат.

Коистећи немачке победе у Европи Јапанци су решили да преотмут британске, француске и холандске колоније на Далеком истоку. Главна препрека у тој намери биле им је америчка ратна морнарица. Да би је уништили Јапанци су почетком децембра 1941.(7. 12.1941) извели ваздушни напад на Хаваје. Бомбардовали су Перл Харбур- главну ратну луку САД. Том приликом Јапанци су уништили неколико америчких ратних бродова. Међутим, америчка морнарица на верме је склонила носаче авиона (бродови-аеродроми) који су јој били неопходни за рат. Јапанци нису ништа посебно постигли, али су дали повод САД да се уђу у Други светски рат.

22. Јапанска освајања на Далеком истоку.

Током 1941. и 1942. Јапанци су освојили огромне просторе на Далеком истоку:

- 1) Источну Кину
- 2) Индокину
- 3) Индонезију
- 4) већину острва у Океанији

Приликом ових освајања јапански војници починили су страховите злочине над ратним заробљеницима и цивилним становништвом, нарочито у Кини.

ЛЕКЦИЈА 30: РАЗДОБЉЕ ПРЕВЛАСТИ АНТИФАШИСТИЧКЕ КОАЛИЦИЈЕ 1943-1945.

1. Стварање Антифашистичке коалиције.

Убрзо после Немачког напада на СССР склопљен је совјетско-британски војни савез (12.7.1941.) Следећи корак био је потписивање Атлантске повеље (14.8.1941.) између САД и Британије. Овим документом две силе споразумеле су се како ће свет бити уређен после уништења нацизма. Повељу су убрзо (24.9.1941.) потписале све избегличке владе (чије су земље окупирале Силе осовине). Коначно, 1.1.1942. САД, Британија СССР и још 23 државе потписале су Декларацију Уједињених нација. Њом су се обавезале да ће заједно ратовати док не поразе Силе осовине.

2. Битке прекретнице у Другом светском рату.

Ове битке прекренуле су ток Другог светског рата у корист Антифашистичке коалиције:

- а) поморска битка код острва Мидвеј у Тихом океану -САД побеђују Јапану лето 1942.
- б) битка код Ел Аламејна у Египту – Британци побеђују Немце и Италијане у јесен 1942.
- в) битка код Стаљинграда у СССР – Црвена армија побеђује Вермахт почетком 1943.

3. Битка за острва Мидвеј. (4. -6. јун 1942.)

Велика ваздушно-поморска битка између америчке и јапанске ратне морнарице (адмирал Честер Нимиц и адмирал Исороку Јамамото). Јапанци су напали острва Мидвеј у Тихом океану (на пола пута између Америке и Азије). Знали су се да ће амерички носачи авиона бранити ова важна острва, а у заседи ће их чекати јапанска флота. Међутим, Американци су разбили јапанске шифре и сазнали за њихов план. Битку су водили амерички и јапански авиони који су полетали са носача авиона. Американци су на крају страховито поразили противника.

4. Значај битке за Мидвеј.

Јапанцима су потопљена сва 4 носача авиона док су Американци изгубили само 1(од три) носач. Овај пораз је трајно ослабио јапанску морнарицу. Јапанци су изгубили носаче авиона и преко 200 искусних пилота. Јапанска ратна индустрија није успела да обнови своје поморске снаге. Након Мидвеја, ток рата на Тихом океану преокренуо се у корист Америке.

5. Источни фронт 1942.

У лето 1942. Вермахт је кренуо у освајање планине Кавказа – области богате нафтом. Осим немачких ангажоване су мађарске, румунске, италијанске и хрватске војне јединице. До јесени нацисти су продрли до Кавказа, али је Црвена армија запалила изворе нафте. У међувремену, Хитлер је наредио својим армијама да се преусмере на Стаљинград. Освајање овог града који носи Стаљиново име деморалисао би војнике Црвене армије и народ СССР-а.

6. Стаљинградска битка. (23.8.1942. -2.2.1943.)

Ово је једна од најважнијих и најтежих битака целог рата. Вођена је од лета 1942. до почетка 1943. више од пет месеци! Немци су прво авионима разорили град, а потом кренули да га освоје. Црвеноармејци су се завукли у рушевине и бранили их. Вођене жестоке битке за сваку зграду. Немци су на крају освојили највећи део града. Међутим, совјети разбили немачке савезнике Румуне и Мађаре око града и опколили Немце (6. армија фелдмаршала Паулуса са око 200 000 војника). Оставши без хране и муниције, промрзли немачки војници (око 80 000) предали су се заједно са својим командантом Паулусом.

7. Битка код Ел Аламејна.

У јесен 1942. Немачки афрички корпус заустављен је на 100 км од египатског града Александрије. Војска фелдмаршала Ромела била је тешкој ситуацији – недостајали су јој вода, гориво, муниција. То је искористио генерал Монтгомери (8. брит. армија) и напао их код приморског градића Ел Аламејна. У двонедељној (23.10-5.11.1942.) жестокој бици Британци су однели прву велику победу у Другом св рату. Поражене осовинске снаге започеле су повлачење ка западу.

8.Пораз Сила Осовине у Африци.

У јесен 1942. (три дана после битке код Ел Аламејна) англо-американци под командом амер. генерала Ајзенхауера искрцали су се на северозападу Африке. До краја године освојили француске колоније Мароко и Алжир. Затим су кренули на исток, у сусрет генералу Монтгомерију. У пролеће 1943. Италијани и Немци су опкољени у Тунису и предали су се. Тиме је завршен рат у Африци. (13. мај 1943.)

9. Битка код Курска. (5.7. – 23.8. 1943.)

У лето 1943. Вермахт је спремио велики напад на Источном фронту. План је био да се Црвена армија порази а након тога изведе нови поход на Кавказ. За место удара изабран је град Курск. Немци су спемиили огромне снаге (800 000 војника, 2500 тенкова, 10 000 топова и 2000 авиона). Преко својих шпијуна Совјети су сазнали немачки план и спемиили противофанзиву (2 милиона војника, 5000 тенкова, 20 000 топова и 2500 авиона). Жестоки немачки напади трајали су десетак дана, али је Црвена армија издржала. Код села Прохоровка одиграла се највећа тенковска битка Другог св рата у којој је учествовало око 1000 тенкова. Убрзо је почело англо-америчко освајање Сицилије, па је Хитлер део снага пребацио у Италију. Црвена армија је то искористила и поразила непријатеља.

10. Значај битке код Курска.

Поразом код Курска завршена је и последња немачка офанзива на Источном фронту. Вермахт је изгубио своје најбоље дивизије и огроман број тенкова, авиона и топова. После ове битке немачка војска више није имала снаге за напад. Започела је повлачење које је трајало све до краја рата.

11. Капитулација Италије.

У лето 1943. (10.7. – 17.8.) англо-американци су освојили острво Сицилију. Овај пораз уздрмао је фашистички режим. Италијански краљ и генерали покушали су да пређу на страну победника и тако избегну пораз. Збацили са власти Мусолинија, а затим, тајно (без знања Хитлера), потписали капитулацију (3.9.1943.) Народу је то објављено тек пет дана касније. Истовремено савезници су се искрцали на југу Италије и почели освајање. Италијанска војска се распала – један део се предао, други део се придружио Американцима, а трећи део Немцима. Италију је захватио грађански рат. То су искористили Немци и окупирали највећи део Италије. Борбе у Италији потрајале су све до краја рата 1945.

12. Ослобођење Украјине.

После велике победе код Курска у лето 1943. Црвена армија је кренула у јесењу офанзиву. Уз велике жртве разбијена је немачка одбранана реца Дњепру. Ослобођен је Кијев, а до краја године и највећи део Украјине.

13. Источни фронт 1944.

Почетком 1944. Црвена армија је разбила опсаду Лењинграда (Санк Петербург) која је трајала 872 дана! Током немачке опсаде од глади, смрзавања и бомби умрло је преко милион становника!

У пролеће су ослобођени полуострво Крим и Црноморско приморје.

Током лета ослобођена је Белорусија, а Црвена армија ушла је у Пољску и Чехословачку.

У јесен су капитулирале Румунија и Бугарска. Јединице Црвене армије ослободиле су данашњу Србију и затим почеле освајање Мађарске.

14. Искрцавање у Нормандији. (6.6. – 25.8. 1944.)

У пролеће 1944. Западни савезници су се искрцали у Француској. Извели су велики поморски десант на обали Ламанша. Операција је имала шифровани назив Оверлорд. (Напад је почео у зору 6. јуна - тзв. Дан Де). Упркос снажном немачком отпору првог дана се на плаже Нормандије искрцало око 160 000 савезничких војника. Овом војном операцијом командовао је амерички генерал Двајт Ајзенхауер. Тако је коначно отворен Западни фронт у Европи.

15. Рат на Далеком истоку 1944-1945.

Битка код Мидвеја (лето 1942.) био је прекретница у рату на Далеком истоку. Јапан је претрпео тешке губитке, али се није предавао. Јапанске армије су ратовале на три фронта – на Тихом океану против Американаца, у Индокини против Британаца и у Кини. Најтеже поразе Јапанци су претрпели у борбама против Американаца. То су биле ваздушно-поморске битке вођене помоћу носача авиона:

- а) у заливу Лејтена Филипинима
- б) на острву Иво Цима
- в) на острву Окинава

16. Источни фронт 1945.

Почетком 1945. започеле су завршне борбе на Источном фронту. На југу је Црвена армија до пролећа освојила Будимпешту, чиме је пала Мађарска. Два месеца касније пао је и Беч. На северу су совјетске армије ослободиле Пољску и Чехословачку и стигле на реку Одру – 60км од Берлина. Битка за Берлин била је једна од најкрвавијих битака рата. Вођена је више од две недеље (16.4-2.5.) Црвена армија имала је око 180 000 погинулих војника, а Вермахт 150 000! Вођене су жестоке борбе за сваку зграду. Коначно 2. маја 1945. маршал Жуков освојио је Берлин. Два дана пре пада Берлина Хитлер је у подземном бункеру извршио самоубиство (30.4.)

17. Западни фронт 1944.

Још док је вођене борбе у Нормандији, савезници су се искрцали на југу Француске. То је присило Вермахт на повлачење из Француске. До јесени 1944. Савезници су ослободили Француску и Белгију. Међутим, Вермахт се још није предавао. Покушај савезника да падобранским десантом ослободе Холандију завршен је великим поразом. (операција Маркет гарден 17. -25.9.1944.) Штавише, крајем 1944. Немци су у планинама Арденима извели своју последњу офанзиву. (Арденска офанзива 16.12.1944. –25.1.1945.). Американци су били на кратко заустављени. Међутим Немци су ипак потучени и повукли су се да реке Рајне.

18. Капитулација Трећег рајха.

У пролеће 1945. Савезничке армије стигле су до реке Рајне. То је била последња велике препрека у освајању Немачке. Почетком априла немачки отпор на Рајни је сломљен и крај рата био је питање дана. Коначно, англо-америчке и совјетске снаге сусреле су се на реци Лаби (Елби) (25.4.1945. код Торгауа). Немачка је била потпуно окупирана и поражена. Капитулација је потписана пред поноћ 8./9. маја 1945. У Берлину. Тиме је завршен Други светски рат у Европи.

19. Капитулација Јапана.

Почетком августа 1945. Американци су бацили атомску бомбу на град Хиросиму (6.8.) Пар дана касније бачена и друга атомска бомба на Нагасаки (9.8.). Након тога јапански цар Хирохито прихватио је безусловну предају. Капитулација Јапана потписана је 2.9.1945. (у Токијском заливу на америчком броду Мисури). Тако је завршен Други светски рат у целом свету.

20. Зашто су употребљене атомске бомбе?

Велики људски губици у биткама на Иво Цими и Окинави забринули су Американце. Амерички генерали предвиђали су да би у освајању Јапана погинуло око милион војника САД. Зато је нови амерички председник Хари Труман одлучио да се на Јапан баци атомске бомбе. Циљ је био да се Јапан присили на капитулацију.

21* Резултати Другог св рата.

- а) преко 60 милиона погинулих
- б) разарање Европе и Далеког истока
- в) хладни рат између САД и СССР
- г) процес деколонизације у Африци и Азији

